

ΤΟ ΕΝ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ,
ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΓΓΕΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑΣ.

ΟΙΚΙΑ ΔΙΑΤΗΛΕΙΩΝ — ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΓΓΕΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ἐν τῷ ΣΤ' τμήματι, τῷ περὶ τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς ἀσχοληθέντι, ἐπρόκειτο νὰ συζητηθῇ τῇ 26)⁷ σεπτεμβρίου τὸ ζήτημα τῆς ὑπερβολικῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς εἰς τὰς σχολάς φοιτώσης νεολαίας. Καὶ πρώτος ὁ Μαυρικιός Καρμάν (Βουδαπέστης) ἐπέκρινε τὴν ἐνεστῶσαν ὄργανωσιν τῶν σχολῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν φυσιολογικῶν ἀρχῶν, εἰπὼν ὅτι τὸ σύστημα, καθ' ὃ ἡ ἀποπεράτωσις τῆς γενικῆς παιδεύσεως ἐν ταῖς διαφόροις σχολαῖς ὀρίζεται κατὰ διάφορον δριὸν ἡλικίας (ἀπὸ τοῦ 12 μέχρι τοῦ 20οῦ,) οὐδόλως φαίνεται ἀνταποκρινόμενον πρὸς τοὺς ὄρους τῆς φυσιολογικῆς ἀναπτύξεως, διότι ἐν ταῖς κατωτέρωις ἴδιᾳ σχολαῖς (δημοτικαῖς καὶ ἀστικαῖς) καὶ πολὺ περισσότερον ἐν ταῖς ἀνωτέραις ἐπιβάλλονται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ μαθητοῦ ἰδέαι, παραστάσεις καὶ συγκινήσεις, ἃς μόλις νὰ ἐννοησῃ καὶ νὰ αἰσθανθῇ δύναται, πολλῷ δὲ ἡτον νὰ χρησιμοποιηθῇ ταύτας πρακτικῶς. Ο κ. Καρμάν συνιστᾷ τὴν διαίρεσιν τῶν σχολῶν ἀναλόγως τοῦ κύκλου τῆς μορφώσεως καὶ τῶν λαϊκῶν τάξεων.

Ἡ συμπλήρωσις, εἰπεν ἐν ἄλλοις, τῆς ἔνεκα ἴστορικῶν λόγων εἰς φιλολογικὴν κυρίως μόρφωσιν ἀποβλεπούσης παιδεύσεως διὰ συστηματικῆς διδασκαλίας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν οὐδόλως δύναται, νὰ θεραπεύσῃ τὸ μονομερές τῆς παιδεύσεως. "Ἐνεκα φυσιολογικῶν καὶ φυχολογικῶν λόγων δέον μᾶλλον νὰ ἐπιδιώκηται ἢ ἐν παραλλήλου παροχὴ πρὸς τὴν ἰδεολογικὴν παιδεύσειν καὶ μόρφωσις πρὸς καλλιτεχνικὴν ἢ τεχνικὴν ἵκανότητα.

Πρὸς ταῖς γλωσσαῖς σχολαῖς, ὑπάρχει ἀνάγκη καθαρῶς τεχνικῶν καὶ τεχνουργικῶν σχολῶν, αἵτινες νὰ τροποποιήσωσι τὴν ἀρχαίαν στρατιωτικῶν γυμνασιακὴν διδασκαλίαν συμφώνως πρὸς τὸ νεώτερον πνεῦμα τῆς ἐκτιμήσεως πάσης ἐργασίας.

Ἡ ἐν χρήσει διδακτικὴ μέθοδος, ἥτις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καὶ δὴ καθ' ἔκστην ὥραν ἐφελκύει τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ἐπὶ διδακτικῶν ἀντικειμένων, ἀντιστρατεύομένων πολλάκις ἀλλήλοις, οὐδόλως λαμβάνει ὥπ' ὄψιν τοὺς φυσιολογικούς νόμους τῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἡθικῆς μορφώσεως τῶν παίδων.

Ο δόκτωρ Ἀλφρέδος Σπίτσενερ (Λειψίκης) ὑπερημύνησε τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ φυχολογικὴ παιδαγωγικὴ δέον ν' ἀπορρίπτῃ ὡς ἀδιστιμὸν τὴν ὑπὸ τῆς ἱατρικῆς ἐκφράζομένην γνώμην, καθ' ἣν' ἡ νευροπάθεια τῶν μαθητῶν γεννᾶται ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς τούτων ἐν τῇ σχολῇ ἐργασίας.

Ο Ἐρρίκος Σούσηνς (Βουδαπέστης) ἐποιήσατο τὰς ἔξις παρατηρήσεις. Πολλοὶ τῶν μαθητῶν εἰσέρχονται μετὰ νευροπαθικῶν προδιαθέσεων. Ἐφ' ὅσον ἡ ἐν τῇ σχολῇ διχρονὴ καθίσταται μακροτέρα, αὐξάνει ὁ ἀριθ-

μὸς τῶν ἐκ συμπωμάτων νευροπαθείας πασχόντων μαθητῶν. Συμπτώματα νευροπαθείας παρατηροῦνται καὶ παρὰ τοῖς μαθηταῖς ἐκείνοις, οἵτινες εἰσέρχονται εἰς τὴν σχολὴν ἀνευ προδιαθέσεως πρὸς ταῦτα. Ἡ γένεσις τῆς νευροπαθείας παρακαλεύεται διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν παραγόντων, οἵτινες εἶναι αἴτια ταύτης. Ο κατὰ τῆς νευροπαθείας ἀγών δέον ν' ἀρχήται εἰν τῷ πατρικῷ οἴκῳ δι' οὐσιαστικῆς διατροφῆς καὶ ἀγωγῆς. Καθήκον τῆς σχολῆς εἶναι νὰ συμπράττῃ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ οἴκου καὶ νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως διατηρῇ τὴν περὶ τὸ μαθητῶν ἵκανότητα καὶ τὴν ὑγείαν τῶν μαθητῶν καὶ ἐπιμελεῖται τούτων.

Τοῦτο κατορθοῦνται 1ον. Διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ συστήματος τῶν εἰδίκων διδασκαλῶν καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι. 2ον διὰ τῆς καταργήσεως παντὸς, ὅπερ συνεπάγεται διακονοτικὴν ἐπιβάρυνσιν. 3ον διὰ τῆς οὐσιώδους ἐλαττώσεως τῆς κατ' οίκον ἐργασίας, ὅπως οὕτω καταστῇ δυνατὴ μεγαλειτέρη διάρκεια τοῦ ὑπνου. 4ον διὰ τῆς ἐπιμελείας τῶν νεανικῶν παιδιῶν, τοῦ κολυμβήματος καὶ τῶν ταξιδίων τῶν μαθητῶν. 5ον διὰ τῆς προστήψεως σχολικῶν ἱατρῶν καὶ 6ον διὰ τῆς δικόσεως τῶν γνώσεων τῆς ὑγιεινῆς.

Καὶ ἡ κ. Λοΐζα Λάζιστνερ (Γκάμπλεντς - Σέμνιτς), ἀνεκοινώσατο τὰς γνώμας αὐτῆς περὶ τοῦ ἡ σχολὴ δύναται νὰ πρᾶξῃ κατὰ τῆς νευρικῆς ὑπερευκισθησίας τῆς νεολαίας.

Πρὸς τούτοις ὡμιλήσεν ἡ κ. Μαριάννα Νίγκ (Κορονού-βούγρου) περὶ τῆς ἐν τῇ σχολῇ διδασκαλίας τῶν ἐργοχείρων ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν, μεθ' ὃ ἔξητάσθη θέμα, πρὸ τῆς συζητήσεως τοῦ ὄποιου ὁ πρόεδρος ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοῦ ὅτι, ἐπειδὴ κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην θὰ ἐγίνετο λόγος καὶ περὶ πραγμάτων, ἀτινα πιθανὸν νὰ ἐφαίνοντο σκανδαλώδη διὰ τὰς γυναικας, ἀν αὐται ἦθελον, ησαν ἐλεύθεραι νὰ ἐξελθωσιν ἐπὶ μίαν στιγμὴν. Αἱ κυρίαι ὅμως ἔμειναν.

Ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι ὁ ὑφηγητής Νόύμαν οὐμιλησε «περὶ τῶν παρὰ ταῖς τοῖς μαθηταῖς νοσημάτων τῆς ρινὸς καὶ τοῦ μαθημάτου τῆς ὧδικῆς», εἰπὼν ὅτι πολλοὶ τῶν παίδων εἶναι ἀναιμοί καὶ κλινούσιν εἰς τὰς χοιράδας, συνεπείρα δὲ παρακαλεύσεως τῆς ἀναπνοῆς διὰ τῆς ρινὸς ἔχουσι προφορὰν μὴ εὐδιάκριτον καὶ ἔρρινον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ παῖδες οὗτοι κοιμῶνται ἔχοντες τὸ στύμα ἀνθυκτόν, ἐξ οὐ λειτουργία τῆς ἀναπνοῆς εἶναι ἀτελής, ἡ ἀνάπτυξί τῶν πνευμάτων ὑστερεῖ. Είτα ἀνέπτυξε τὴν ὧδικειαν τοῦ μαθημάτου τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ στήθους καὶ τῶν πνευμάτων πᾶς μαθητής δέον νὰ μανθάνῃ ὧδικήν, ἥτις οὐδὲ τὰ μᾶλλον ἀδύνατα τῶν πατείων βλάπτει, διότι ὁ λάρυγξ ἀποκάμνει ταχύτερον τοῦ στήθους. Τὸ ἀσμα δέον νὰ ἀδηται καὶ κατὰ τὰς ἀλλας ἀναψυχάς, οἷον κατὰ τὸ βαδισμα, τὰς παιδιάς κτλ.

Ἐν τῷ Ε' τμήματι (κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 25) διεπετεμβρίου) ὁ κ. Κάιφερ (Νυρεμβέργης) οὐμιλησε «περὶ ὑγιεινῆς καὶ γηραικῆς ἐπικρίσεως τῶν πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν προφίμων χρησιμοποιουμένων ὅλων ἐκ πίστης». Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου οὐμιλησαν καὶ ἄλλοι

⁷ Ἰδε ἀριθ. 43, σελ. 857—859.

τινές, μεθ' ὁ ὡ. Γιουργκένσεν (Κοπεγχάγης) ὠμίλησε « περὶ ὑγιεινῆς μεταρρυθμίσεως τῆς ιδρύσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀρτοποιείων ». Ὁ Ἀττίλας Στραγλαῖτζης ὠμίλησε περὶ στυπτηρίας ἐν τοις πωλουμένοις πλακουντίοις (Gebäck) καὶ ὁ Ρόμπερτσον Αἴτσινσον « περὶ πέψεως τοῦ σπικάρου ».

Ἐν τῷ Η' τμήματι ὠμίλησε ἐν ἄλλοις καὶ ὁ ἐκ Κρονστάδης Κουκόβσκη περὶ νέου νοστήματος διωρύχων.

Ἐν τῷ Θ' καὶ τῷ Ι' τμήματι αἱ μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι ὑπῆρχεν αἱ διαλέξεις τοῦ ὡ. Φλέτσερ (Λονδίνου) « περὶ τῆς κατασκευῆς ὑγιεινῶν κατοικιῶν », καὶ τοῦ Κρεόλου Ζιημπράχ « περὶ τῶν ἔλαχίστων τῶν κατοικιῶν διαστάσεων καὶ τοῦ μὴ ὑγιεινοῦ τῶν ὑπερεπληρωμένων οἰκιῶν ».

Ἐν τῷ ΙΔ' τμήματι ὁ καθηγητὴς Ἐρέστος Μορκετοίκης ὠμίλησε περὶ τῶν ἐκ τοῦ ψυχικοῦ νοσήματος πασχόντων ἐγκληματιῶν καὶ καταδίκων, ὡς καὶ περὶ τῶν μέσων, δι' ὃν ἡ κοινωνία δύναται νὰ ὑπερκριπτῇ εκείνην κατά τῶν πρώτων, συνυπτῶν τὴν ίδρυσιν φρενοκομείων παρὰ τὰς φυλακάς. Ὁ δόκτωρ Ἰακώβος Σκληρὸς ὠμίλησε περὶ τῆς μεταφροᾶς τῶν παραφρόνων εἰς χώρας, ἐν αἷς κυριωτέρα ἀσχολίᾳ εἶναι ἡ γεωργία, ἀναπτύξας ἐν ποίκιλοις δέοντας προτιμῶνται τὰ κεκλεισμένα φρενοκομεῖα καὶ ἐν ποίᾳ ἡ ἀποικία. Ὁ δὲ Κράκερ (Γράτσης) ὠμίλησε περὶ αἱρεμάτων ἐπὶ τῆς ἡλιθιότητος (Kretinismus) κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ιδίᾳ δὲ ἐν ταῖς χώραις, ἐν αἷς παρετηρήθη ἡ ἐλάττωσις ἡ αὔξησις τῆς ἡλιθιότητος. Ὁ δρ. Ἐρείκος Καΐνιγκ (Βουδαπέστης) ὠμίλησε περὶ διατροφῆς τῶν καταδίκων.

Ἐν τῷ ΙΖ' τμήματι μετά τινας διαλέξεις ὁ ἐκ Δρεσδῆς Φρειδερίκος Σίμενς ὠμίλησε περὶ τῶν διὰ φωταιρίου θερμακινούσων θερμαστρῶν, καταλήξας εἰς τὸ συμπέραχμα, διὰ μόνον ἡ διὰ τῆς ἀκτινοβόλου θερμότητος θέρμανσις ἀνταποκρίνεται πρός πάσας τὰς ἀπαιτήσεις, διότι μόνον τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἀνάλογον πρός τὴν διὰ τοῦ ἡλίου θέρμανσιν ὁ κ. Σίμενς ὑπέβαλε καὶ σχέδιον ἑστίας ὑπὸ αὐτοῦ ἐπινοθείσης καὶ ἐνεργούστης κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο.

Ἡδη ἐλθωμέν εἰς τὸ τμῆμα δημογραφίας.

Ἐν τῷ Α' τμήματι ὠμίλησεν ὁ ἐκ Ρώμης Μπελόχ περὶ τῆς ιστορίας τῶν συνουκισμῶν ιδίᾳ ὑπὸ τὴν ἐποψίην τῶν μεγαλοπόλεων, περιγράψας τὴν ἀκρήν καὶ παρακρήν τῶν πόλεων.

Ἐν τῷ Β' τμήματι ὠμίλησεν ἐν ἄλλοις ὁ Χιέλτ (Ἐλσιγκφόρτης) περὶ τῆς δημογραφικῆς διαπλάσεως τοῦ φιννικοῦ λαοῦ, ὁ Μάξις Βίρτ (Βιέννης) περὶ μορφώσεως τῆς στατιστικῆς τῶν ἐπαγγελμάτων, συνυπτῶν τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἐπαγγελμάτων κατὰ τὰς ἀπογραφάς.

Ἐν τῷ Γ' τμήματι διάφοροι ρήτορες ἐπραγματεύθησαν περὶ τοῦ καταλληλοτέρου συστήματος τῆς ἀπογραφῆς τῶν πόλεων.

Ἐν τῷ ΣΤ' τμήματι ὁ διδάκτωρ Μπλάχερ (Φρεγκούρτης) εἶπεν ἐν ἄλλοις ὅτι ἡ ἀναλογία τῆς θυητητος δισημέρχι ἐλαττούται συνεπείς τῆς δικρούς ἀνυνεώτεως τῶν κατοίκων τῶν πόλεων. Ὁ Ἀλέξιος Φορ-

τονάτω ὠμίλησε περὶ τῆς ἀναλογίας τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων ἐν Ρωσίᾳ, ὁ δὲ Φ. Γιουρασέκ περὶ τῆς αὐτῆς ἀναλογίας ἐν Αὐστρίᾳ. Ἐν τῷ Ζ' τμήματι διάφοροι ρήτορες ἐπραγματεύθησαν περὶ τῆς στατιστικῆς τῶν κωφαλάλων καὶ τῆς πρόσθιτού μεθόδου. Ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι ὠμίλησεν ὁ Μπάουμγκρατεν « περὶ τῆς πιθανῆς αἰτίας τῆς πληθύσος τῶν κωφαλάλων ἐν Οὐγγαρίᾳ ».

Αὐθημερὸν μετὰ μεσημβρίαν ἀμφότεροι τὰ συνέδρια, τό τε τῆς ὑγιεινῆς καὶ τὸ τῆς δημογραφίας, συνήλθον ἐν κοινῇ συνεδρίᾳ, εἰς ἣν συνεκεντροῦτο τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον, διότι ἐν ταύτῃ ἐπρόσκειτο νὰ γείνωσι δύο ἐνδιαφέρουσαι διαλέξεις ὑπὸ εἰδικῶν ἀνδρῶν περὶ σπουδαιοτάτων θεμάτων. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου Κορκύρη, καθηγητοῦ καὶ μέλους τῆς Βουλῆς τῶν προκόριτων κήρυξιν τῆς συνεδρίας, ἀνῆλθε τὸ βήμα ὁ καθηγητὴς Ἐρέστος Λάεύδεν, ὅπως ὄμιλήσῃ « περὶ τῆς ἐκ μέρους τῶν μεγάλων πόλεων προνοίας ὑπὲρ τῶν ἐν φυματιώσεως πασχόντων ». Ὁ κ. Λέυδεν, ἀρχόμενος τοῦ λόγου, ἔξηρε τὴν σπουδαιοτήτα τοῦ θέματος καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπὸ τῶν μεγαλοπόλεων προνοίας περὶ τῶν φύισικῶν, ἐνεκκα τῆς πληθύσος τῶν κατ' ἔτος εἰς τὴν βροτολογίαν ταύτην νόσουν ὑποκυπτόντων. Ἐν Γερμανίᾳ μόνον, εἶπεν ὑπάρχουσι 1,300,000 ἀτόμων πασχόντων ἐκ στηθικῶν νοσημάτων, τούτων δὲ ἀποθνήσκουσιν ἐτεσίως 170,180, ήτοι 8% ἐπὶ τοῦ ὄλικου ἀριθμοῦ τῶν θανάτων. Ή περὶ τούτων πρόνοιας δέοντας νὰ ἐπιδιώκηται διὰ δύο ὄδων, ἡτοι τῆς ὑγιεινῆς, τῆς εἰς τὸν κατὰ τὸν δυνατὸν περιορισμὸν τοῦ νοσήματος ἀποβλεπούσης, καὶ τῆς θεραπευτικῆς, τῆς ἀφορώσης εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ προστήν καὶ τοῖς ἀπορωτέοις τὴν ἀρίστην θεραπευτικὴν μέθοδον. Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν μὲν τῆς ἀπὸ τοῦ νοσήματος προφυλάξεως ὁ κ. Λέυδεν εἶπεν ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, τοῦ νοσήματος μεταδοτικοῦ θεωρουμένου, ἀπεφύγετο ἡ προσπέλαχτις τῶν φύισιώντων, ιδίᾳ ὅμως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐνεκκα τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Κώλη, ἀποδείξαντος ὅτι τὸ νόσημα μεταδίδεται μόνον ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἀνθρώπουν εἰς τὸν μικροβίου τῆς φύσεως, οἱ ἐκ τῆς νόσου ταύτης πάσχοντες ἐθεωρήθησαν ως κίνδυνος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἡ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὅμως γνώμη ἐμετράσθη κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, διότι διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ δόκτορος Κορκὲν ἀπεδείχθη ὅτι τὸ μικροβίον τῆς φυματιώσεως δὲν μεταδίδεται διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ φύισιώντος ἐκπνεομένου ἀέρος, ἀλλ' ὅτι τὰ πτύελα εἰναι ὁ κύριος τοῦ βικτηρίου ἀγωγός. Οὕτως ἡ νεωτέρων ὑγιεινὴ ἀπὸ τῆς πνευμονικῆς φύσεως προφύλαξις συνίσταται κυρίως εἰς τὸ νὰ καθίστανται ἀβλαβῆ τὰ πτύελα καὶ τὰ ἀπογόρυματα.

Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν θεραπείαν τῆς φύσεως, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἡ ἐν θεραπευτηρίοις περιθάλψις εἰναι ἡ ἀρίστη πασῶν, ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἡ φύσεως εἰναι θεραπευτικός. Ως ἀρίστη θεραπευτικὴ μέθοδος ἀπεδείχθη ἡ ὑγιεινὴ δίκαια, καὶ ἡν χρηστόμοιοι οὖνται καὶ βοηθητικά φάρμακα. Κατὰ τὰς ἐκθέσεις τοῦ θεραπευτηρίου Φάλκενστάιν ὁ ἀριθμὸς τῶν θεραπευθημένων

άνερχεται εις 24%, ών 13% καθ' όλοκληραν, 11% δὲ σχετικώς. Η ἀξία τῆς μεθόδου ταύτης ἡλικττώθη μικρόν, διότι διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς φυματίνης (Tuberculin) γεννάται ἡ ἐλπὶς ἀνακαλύψεως εἰδικοῦ τοῦ νοσήματος φαρμάκου. Σήμερον ὅμως ὡς ἀρίστη μέθοδος θεωρεῖται ἡ ἐν εἰδικοῖς θεραπευτηρίοις περιθάλψις.

Είτα ὁ διαπρεπής ἀσκληπιάδης ἔζητασε τί ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἔποιν ταύτην ἐν ἑκάστῳ κράτει. Πρώτη ἡ Ἀγγλία ἰδρυσε θεραπευτήρια φιτικῶν, ἐν τούτοις δὲ δύνανται ιὰ τύχων περιθάλψεως 4,900 ἀσθενεῖς κατ' ἔτος, συντηρούμενοι διὰ τῆς ἴδιωτ.κῆς φιλανθρωπίας. Τῷ 1892 ἰδρύθη τοιοῦτο θεραπευτήριον ἐν Μαλχώφ παρὰ τὸ Βερολίνον, είτα δὲ ἰδρύθησαν καὶ ἄλλα ἀλλαχοῦ.

Κατωτέρω ὁ ρήτωρ ἐποιήσατο λόγον περὶ τῆς ὑπὸ τῶν μεγαλοπόλεων ὑπὲρ τῶν φιτικῶν ληπτέας προνοίας, εἰπὼν ὅτι καθηκὸν τῶν πόλεων εἶναι νὰ περιορίζωσι κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν διάδοσιν καὶ μετάδοσιν τοῦ νοσήματος καὶ νὰ μεριμνῶσι περὶ τῆς ἀποτελεσματικῆς τῶν φιτικῶν περιθάλψεως διὰ τῆς ἰδρύσεως εἰδικῶν θεραπευτηρίων καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν πασχόντων ἐκ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν.

Παταγώδη χειροκροτήματα ἐκάλυψαν τὰς τελευταίας τοῦ κ. Λέυδην λέξεις.

Αἱ τοῦ συνεδρίου ἐργασίαι ἔληξαν τὴν 26/7 σεπτεμβρίου, τὸ προστέχες δὲ συνέδριον συγκροτηθήσεται ἐν Ἀθήναις τῷ 1897.

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥ.

Ἐδχάτως ἐπισκεφθεὶς κτῆμα τι παρὰ τὴν Ἡράκλειαν εἶδον τὴν θέσιν εἰς ἥν τὸ κτῆμα εὑρίσκεται καὶ ἀπεφάσισα νὰ γράψω ὀλίγα περὶ τῆς καλλιεργείας τῆς ἀμπέλου τῆς κοινῆς καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς.

Καὶ ὁ μὲν κοινὸς τῆς καλλιεργείας τρόπος εἶναι ὡς ἔξις :

Περὶ τὸν Δεκέμβριον, ἀφοῦ προηγουμένως καθαρίσασι τὴν ἀμπέλον ἐκτελοῦσι τὸ ξελάκκωμα. Τὸ ξελάκκωμα εἶναι μία τῶν θεούδαιοτέρων ἐργασιῶν τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ιδιαὶ εἰς τὸ ιδικόν μας κλίμα. Περιλακκώνονται τὴν ἀμπέλον μέχρι τοῦ σημείου εἰς ὃ ἀρχίζει νὰ φαίνηται ἡ κεφαλαιώδης ρίζα. Τὸν λάκκον ἀφίνουσιν ἀνοικτὸν μέχρι τῆς ἐποκῆς τοῦ σκαψίματος, αἱ δὲ μέχρι τῆς κεφαλαιώδους ἐπικαλυψθεῖσαι ἐπιπόλαιοι ρίζαι ὀλιγα ἀποκόπτονται. Σκοπὸς τῆς ἐργασίας ταύτης εἶναι ἡ διευκόλυνσις τῆς ἀπορροφήσεως ὅσον τὸ δυνατὸν πλειστέρων ὄμβριων ὑδάτων καὶ ἡ διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῶν ἐπιπόλαιων φίζων αὔξησις τῆς καθέτου ύγιεινῆς, πτις ἀναπτυσσόμενην φθάνει εἰς μέγα βάθος εἰς ὃ κατὰ τὰς θερμάς καὶ ξηράς ὥρας τοῦ ἔτους εὐρίσκει τὴν ἀναγκαῖαν ύ-

γραδίαν. Η ἐργασία αὕτη δέον νὰ γίνηται κατὰ τριετίαν ἢ καὶ διετίαν.

Μετὰ τὸ ξελάκκωμα ἔχουμεν κατὰ τὸν Ιανουάριον τὸ κλάδευμα καὶ τὸν σκαφὴν· ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον διατροῦσι τρεῖς ὀφθαλμούς ἐφ' ἑκάστου κλάδου (κεφαλού)· ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι πολὺ λεπτὴ καὶ ἀπαιτεῖ πεῖράν τινα περὶ τὸν ἐκτέλεσίν της. Η σκαφὴ γίνεται μετά τὸ κλάδευμα διὰ τῆς σκαπάνης. Σκάπτουν καὶ ἀνυψώνουν τὰ χώματα ἢ εἰς σάγματα (καράβια) ἢ εἰς κώνους. Η σκαφὴ φθάνει μέχρι 0.15 μ. σκοπεῖ δὲ τὸν ἐντελῆ ἀερίσιμον (ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀνύψωσις τῶν χωμάτων) καὶ τὸν ἀπορρόφησιν ὑδατος ὄμβριου. Περὶ τὸν ἄνοιξιν, ὅμα τῇ βλαστήσει, γίνεται τὸ σκάλισμα, ἢ δὲ ἐργασία αὕτη ούτα δεπτὴ ἐπίσης ἐκτέλεῖται μετά τροσοχῆς. Η ἐργασία αὕτη συνίσταται εἰς τὴν διὰ τῆς σκαπάνης ισοπέδωσιν τοῦ ἀγροῦ καὶ σκοπεῖ τὴν διαφύλαξιν τῆς υγρασίας καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν κακῶν χόρτων.

Η καλλιέργεια αὕτη εἶναι ἀποτελεσματικωτάτη καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰ μέρη μας, ἀτινα κατὰ τὸ θέρος ὑποθέρευσιν ἐπαιθιθήνη ξηραδίαν.

Ἐχει ὅμως οὐσιώδες μειονέκτημα διὰ τὸ ὄποιον οἱ καλλιέργηται προτιμοῦν νὰ χάσουν κατὶ ἀπὸ τὴν ἐσοδείαν παρὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν μέθοδον ταύτην. Τὸ μειονέκτημα εἶναι—τὰ βαρέα ἔξοδα τὰ ὄποια ἀπαιτεῖ ἢ ἐκτέλεσίς της.

Η ἄλλη μέθοδος, τὴν ὄποιαν τινὲς ως εἴπομεν προτιμοῦν, εἶναι ἡ Εύρωπα ἡ ίκνη καὶ οἱ προτιμῶντες αὐτὴν τὴν ἐκτελοῦσι συστηματικῶς· ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν δεχθῶσι πρέπει νὰ εὐρίσκωνται ὑπὸ εὐνοϊκούς κλιματολογικούς ὄρους. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου ἐξάγεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀσπασθῶμεν ἀβασανίστως μέθοδον τινά, διότι πολλάκις μᾶς ἀντιπολιτεύεται τὸ κλίμα. Κυρίως πρέπει νὰ μελετήσωμεν τοὺς διὰ ἐφαρμογὴν μεθόδους τινὸς εὐνοϊκούς ὄρους· π.χ. λέγομεν «καλλιέργειαν διὰ ὄροτρου» ἐπειδὴ γίνεται διὰ ὄροτρου η καλλιέργεια αὕτη, ἀλλὰ δὲν ἐπεται διότι καὶ διὰ οἰουδίποτε ἀρότρου δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ. Απαιτεῖται μεγάλην προσοχή, πρὶν παραδεχθῶμεν οιονδήποτε νεωτερισμόν. Πάντοτε οἱ χωρικοὶ μισοῦν τοὺς νεωτερισμούς, διατί τοῦτο; διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πᾶς νεωτερισμός στέφεται ὑπὸ οἰκτρᾶς ἀπιτυχίας, καὶ τοῦτο διότι δὲν εἰςίκθη ἐσκευμένως.

Πρίν δὲ ὅμιλησωμεν περὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τρόπου τῆς καλλιέργειας, καὶ ἀναφέρομεν τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα σχετιζόμενον πρὸς δύο εἴπομεν· φίλοι βεβαίως θὰ ἀπορήσουν πᾶς κτῆμα καλλιέργοντεν ὑπὸ Εύρωπαιων φέρεται ως παράδειγμα ἐπὶ κακῆ καταστάσει. Καὶ ὅμως—καὶ ὅμως οἱ καλλιέργηται τοῦ κτήματος δὲν ἐσκέψθησαν ὅτι η Ἡράκλεια εἶναι γυμνὴ δένδρων καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἀρκετὰ ύγρα διότι αἱ βροχαὶ σπανίζουσι, δὲν ἐσκέψθησαν δὲ νὰ ἐκμηδενίσωσι τὸ μειονέκτημα τοῦτο διὰ τῆς καλλιέργειας. Ἐγρεπε νὰ ἐξοδεύσουν. Εἰς περίστασιν τοιαύτην δὲ οἰκονομία δὲν συγχωρεῖται, εἶναι πηγὴ ζημίας διὰ τὴν καλλιέργειαν. Οἱ εὐρωπαῖοι καλλιέργηται τοῦ περὶ οὐ πρόκειται κτῆματος θὰ ἐσκέψθησαν: ὑπάρχει καὶ οἰκονομικὸς τρόπος καλλιέργειας, διατί νὰ μὴ τὸν ἐφαρμόσωμεν; Τὸ ἀποτέλεσμα οἰκτρόν· οἱ χωρικοὶ διαγοῦνται μὲ τὴν συνήθη πονηρίαν τῶν διότι τὸ προϊόν ἔξακοδίων στρεμμάτων μόλις κατώρθωσεν